

การสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในภาคเหนือ

กรณีศึกษา : พื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

The communication of solve wildfire and smog problems in north of Thailand.

A case study muang district, Chaing mai.

ช่อเอื้อง สาสังข์^{1*} และกิตติมา ชาญวิชัย²

^{1*,2} คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chaw-ueang Sasang^{1*} and Kittima Chanvichai²

^{1*,2} Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในภาคเหนือ กรณีศึกษา : พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคอนุรักษ์ทรัพยากร รวมถึงภาคประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ในประเด็นการสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบสภาพปัจจุบันการสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ได้แก่ 1) ผู้ส่งสาร 2) สาร การสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนัก สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ ให้กับประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าและหมอกควัน ด้วยสื่อผ่านการนำเสนอในสื่อช่องทาง 3) สื่อ ช่องทางการสื่อสาร 6 ช่องทาง 4) ผู้รับสาร และรูปแบบสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และ ระดับการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: 1) การแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน 2) การสื่อสาร 3) ภาคเหนือ

Abstract

The study on “The communication of solve wildfire and smog problems in north of Thailand. A case study muang district, Chaing mai.” Is qualitative research using in-depth interviews purposive sampling method was applied in selecting persons with work experience of solve wildfire and smog problems in north of Thailand. Government, Private sector, Academic department, Resource Conservation Sector Affected public sector. The study revealed of the research revealed current state of communication for solving solve wildfire and smog problems, namely 1) source 2) communication messages for raising awareness. Build awareness Create understanding To people in the area About the issue of solve wildfire and smog Through media presentations in the media Channel 3) Media, 6 communication channels, 4) Receivers and participatory communication model for solving forest fire and haze problems in Muang District. Chiang Mai province, including participatory communication and participation level.

Keyword: 1) solve wildfire and smog problems 2) Communication 3) North of Thailand.

^{1*} นิสิตปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสาร

² รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์

บทนำ (Introduction)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการดำเนินงานบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ Royal Thai Government Gazette (2018, pp. 8)

สำหรับในประเทศไทย ในเรื่องสถานการณ์ปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาหมอกควันมักเกิดในช่วงฤดูร้อน (มกราคม - เมษายน) ของทุกปี Chaingmai Provincial Administrative Organization (2019) สาเหตุการเกิดปัญหาหมอกควัน คือ 1. การเกิดไฟป่า เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดหมอกควันขึ้นมา เนื่องจากจะมีการเผาไหม้เชื้อเพลิงจำพวกเศษไม้ เศษใบไม้ วัชพืช ฯลฯ ทำให้เกิดเป็นหมอกควันปกคลุมอยู่ 2. การเผาเศษวัชพืชและวัสดุทางการเกษตร เช่น ซังข้าว ซังข้าวโพด การเผาเศษหญ้าริมทาง ฯลฯ เป็นวิธีที่เกษตรกรนิยมใช้กันมาก เนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่ายสะดวก และประหยัด 3. การเผาขยะจากชุมชน เป็นแหล่งปลดปล่อยมลพิษทางอากาศเข้าไป ในบรรยากาศ ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่นละอองเขม่าควัน ก๊าซ และโอโซน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 4. การคมนาคมขนส่ง โดยสารมลพิษที่ระบายออกจากท่อไอเสียของรถยนต์ เป็นสารที่มีอันตรายและปริมาณมากที่สุด ซึ่งมาจากการเผาไหม้ที่เกิดขึ้นภายในรถยนต์ 5. มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรม Chaingmai Provincial Administrative Organization (2019) เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2562 พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ภาคเหนือให้เป็นวาระแห่งชาติ 1 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน โดยแบ่งการจัดตั้งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1. ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับชาติ โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับผิดชอบ 2. ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับภาค โดยมี กองทัพอากาศที่ 3 เป็นผู้รับผิดชอบ 9 จังหวัด ได้แก่ จ.เชียงราย จ.เชียงใหม่ จ.ลำปาง จ.ลำพูน จ.แม่ฮ่องสอน จ.น่าน จ.แพร่ จ.ตาก และ จ.พะเยา และ 3. ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับจังหวัด โดยมี จังหวัดในพื้นที่ 9 จังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบ Order of the Ministry of Natural Resources and Environment (2015,86)

ทั้งนี้กองบัญชาการควบคุมสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันภาคเหนือ กองทัพอากาศที่ 3 มีการปฏิบัติงานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับ การประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร ในสังกัดพื้นที่ชุมชน ขอรับการสนับสนุนเครื่องบิน Peacemaker (AU-23) จากกองทัพอากาศ จำนวน 2 ลำ เพื่อทำการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เสี่ยงของแต่ละจังหวัดและร่วมกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จัดทำสปอตสื่อประชาสัมพันธ์กระจายเสียงเป็นภาษาไทย และ ภาษาชนเผ่า รวม 8 ภาษา เพื่อประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าวและวิทยุชุมชนในทุกพื้นที่ และการประชาสัมพันธ์โดยชุดตรวจบังคับไฟป่าและหมอกควัน สำหรับในการประชาสัมพันธ์พื้นที่ชุมชนเมือง ประชาสัมพันธ์ผ่านทางอักษรวิ้ง โดยขอความร่วมมือจากภาคเอกชน ในการนำเสนออินโฟกราฟฟิกผ่านจอ LED ตามจุดสำคัญของจังหวัด และการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อโซเชียล เพจ FACEBOOK กองบัญชาการควบคุมสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันภาคเหนือ กองทัพอากาศที่ 3 ทาง LINE ADD และทางเว็บไซต์ในพื้นที่ของ อำเภอเมือง จ.เชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า ดูแลรับผิดชอบโดย ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควันระดับจังหวัด เขตพื้นที่ของ อำเภอเมือง จ.เชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 152 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 16 ตำบล 78 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 233,632 คน มีสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควัน ในห้วงปี 2563 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 – 30 เมษายน 2563 จุดความร้อนรายวัน จากดาวเทียมระบบเวียร์ รวม 85 จุด Prevention and Solution Command Center of Small Particulate PM2.5, Chiang Mai Province (2020) จำนวนผู้ป่วยในระบบโรคทางเดินหายใจ 31,899 คน Office of Disease Prevention and Control 1 Chiang Mai (2020) การดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนประกาศจังหวัดเชียงใหม่ พ.ร.บ. สาธารณสุข จำนวน 32 คดี พ.ร.บ. จราจร จำนวน 93 คดี พ.ร.บ. ป่าไม้ จำนวน 1,268 คดี รวม ทุก พ.ร.บ. จำนวน 1,393 คดี Chiang Mai Provincial Police (2020)

โดยสาเหตุมาจากการเผาเพื่อกำจัดวัชพืชในแปลงเกษตรและลูกกลามไปยังพื้นที่ป่า การเผาเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกในพื้นที่เกษตร ไร่หมุนเวียน และเผาในที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติการเผาเพื่อความสะดวกในการหาของป่าล่าสัตว์ เช่น ไข่มดแดง ผักหวานป่า น้ำผึ้งป่า เห็ดป่า การลักลอบเผาเพื่อบริหารจัดการเชื้อเพลิงในบางพื้นที่ การเผาด้วยความคึกคะนองและเผาด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคนในพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีค่า PM2.5 เฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าคุณภาพอากาศเกินมาตรฐาน จำนวน 78 วัน Prevention and Solution Command Center of Small Particulate PM2.5, Chiang Mai Province (2020)

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควัน โดยมุ่งเน้นประเด็นของการศึกษาไปที่สภาพการสื่อสารปัจจุบัน วิธีการสื่อสารในการแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควันในแต่ละรูปแบบของการสื่อสาร ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพราะพบว่า การแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควันด้วยวิธีการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเป็นวิธีที่ได้ผล 2 อาทิ งานการศึกษาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนเขาสมอคอน อ.ท่าม่วง ต.เขาสมอคอน จ.ลพบุรี ของ ภาณุพงศ์ ภูโต (2551) ผลการศึกษา คือ ผู้นำชุมชนของหมู่บ้านเขาสมอคอนค่อนข้างจะมีบทบาทมากต่อศูนย์เรียนรู้ เพราะผู้นำนี่เป็นคนที่สามารถผลักดันให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมได้ดีมาก เพราะสามารถเป็นจุดศูนย์รวมของชาวบ้านได้ ดังนั้นโครงการวิจัยนี้ จึงศึกษารูปแบบของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควัน ด้านการสร้างการรับรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักให้กับประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรม รวมถึงด้านการติดตามและประเมินผล

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. แบบจำลองทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของเบอร์โล (Berlo) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับจะรับ แปลความหมาย และมีการโต้ตอบกับสารนั้นอย่างไร ทฤษฎี SMCR ประกอบด้วย

1. ผู้ส่ง (source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร มีความสามารถปรับระดับข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ
2. ข้อมูลข่าวสาร (message) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร
3. ช่องทางในการส่ง (channel) เป็นการส่งข่าวสารให้ผู้รับได้รับข่าวสาร
4. ผู้รับ (receiver) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้ คล้ายคลึงกับผู้ส่ง จึงจะทำให้การสื่อความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล

2. แนวความคิดเรื่อง ผู้นำทางความคิดหรือผู้นำความคิดเห็น (Opinion leader)

หมายถึง บุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ต่อทัศนคติของผู้อื่น โดยมีบทบาทในการถ่ายทอดข้อมูลความคิดจากสื่อมวลชนไปสู่ ประชาชนทั่วไป ในลักษณะความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด หรือแบบกลุ่มปฏุมภูมิ Panupong (2008)

3. แนวคิดการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน

แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน โดยแบ่งตามมาตรการ “4 พื้นที่ 5 มาตรการบริหารจัดการ” Department of Disaster Prevention and Mitigation (2019)

1. มาตรการเชิงพื้นที่ ให้แบ่งพื้นที่เป็น 4 พื้นที่ ได้แก่
 - 1.1 พื้นที่ป่าสงวน/ป่าอนุรักษ์
 - 1.2 พื้นที่เกษตรกรรม
 - 1.3 พื้นที่ชุมชน/เมือง
 - 1.4 พื้นที่ริมทาง
2. มาตรการบริหารจัดการ 5 มาตรการ
 - 2.1 ระบบบัญชาการเหตุการณ์
 - 2.2 สร้างความตระหนัก ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้กับประชาชน
 - 2.3 ลดปริมาณเชื้อเพลิง
 - 2.4 การบังคับใช้กฎหมาย
 - 2.5 ทีมพระราชวัง

4. แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

คือ กิจกรรมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ โดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นตอนวางแผน ซึ่งประชาชนจะต้องระบุปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนปฏิบัติการ ขั้นประเมินผล ตลอดจนขั้นบำรุงรักษาในการสื่อสาร (Communication) คือ กระบวนการ การแลกเปลี่ยนข่าวสาร เกิดขึ้นโดยการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่ส่งสารผ่านสื่อหรือช่องทาง ต่าง ๆ การสื่อสารแบบการมีส่วนร่วม (Participatory Communication) จึงเป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่าง แนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการสื่อสาร Sripan (2011, pp. 41-42)

เนื้อหาสาระ (Content)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ในประเด็นการสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1. สภาพปัจจุบันการสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1. ผู้ส่งสาร กลุ่มที่ 1 กลุ่มศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับภาคและระดับจังหวัด โดยนโยบายและการวางแผนการดำเนินงาน เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ระดับจังหวัดและระดับภาค มีการบูรณาการแผนงานของทั้ง 9 จังหวัด และ เชื่อมประสานกับหน่วยงานส่วนกลาง โดยใช้การประชุมทางไกลผ่านจอภาพ VTC ทุกสัปดาห์ เป็นการขับเคลื่อนส่วนกลางและจังหวัด มีนโยบายและปฏิบัติงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การสร้างการรับรู้ ดำเนินการโดยวิธีการสนทนา พบปะพูดคุยกับประชาชน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และให้ความรู้กับประชาชนในการบริหารจัดการเชื้อเพลิงโดยไม่เผาทำการปลูกป่าทดแทนสร้างฝายชะลอน้ำเพิ่มความชุ่มชื้นในพื้นที่ป่า โดยผ่านเครือข่ายผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิด

2. การปฏิบัติชุดตรวจบังคับป้องกันแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน

3. การใช้กลไกคณะกรรมการชายแดน กับประเทศเพื่อนบ้านเรื่องหมอกควันข้ามแดน โดยการดำเนินการประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น อย่างเป็นทางการ, การพบปะอย่างไม่เป็นทางการ, การประสานความร่วมมือระหว่างรัฐฯและจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคูขนานตามแนวชายแดน ประจำปี 2563

4. การใช้กำลังพลตามที่จังหวัดร้องขอการสนับสนุนและประกาศพื้นที่ภัยพิบัติ

5. การใช้อากาศยานสนับสนุน เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ และการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ

6. การจัดตั้ง กองบัญชาการควบคุมสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันภาคเหนือ กองทัพภาคที่ 3 ส่วนแยก เพื่อติดตามสถานการณ์ และร่วมแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างใกล้ชิด

7. มาตรการทางกฎหมาย การดำเนินการทางกฎหมายในห้วงที่ผ่านมา มีผลการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับไฟป่าและหมอกควันแล้ว จำนวน 1,770 คดี สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้จำนวน 667 ราย

8. การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ การสร้างการรับรู้ทุกระบบ เช่นในเขตชุมชนเมือง มาตรการที่เข้มข้นทางกฎหมายโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และอยู่ติดพื้นที่ป่า อาทิเช่น การใช้ หอกระจายข่าว, การประชุมชี้แจงในทุกโอกาส, การเยี่ยมเยียนถึงบ้าน ถึงพื้นที่ทำกิน, การใช้เครื่องบินประชาสัมพันธ์ ทุก ตำบลเสียงซ้ำซาก ด้วยภาษาท้องถิ่น, ภาษาชนเผ่า ซึ่งการสร้างการรับรู้จะต้องดำเนินการตลอดเวลาทุกๆ มาตรการ ทุกขั้นตอนการปฏิบัติ

“ในส่วนของนโยบาย การวางแผนการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับจังหวัด การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควัน ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด จนถึงระดับอำเภอ และที่สำคัญคือ การจัดองค์กรในระดับท้องถิ่น เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบสถานการณ์ในพื้นที่โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมป่าไม้ การรายงานทั้งในส่วนของพื้นที่หาของป่า การสำรวจหอกระจายข่าวในพื้นที่ และรายละเอียดการกำหนดพื้นที่การบริหารจัดการเชื้อเพลิงของแต่ละอำเภอ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการแก้ไขและนำข้อมูลรายงานไปยังรัฐบาล” Suwanumpa (2020)

“การดำเนินการเตรียมการและการวางแผน ในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ระดับจังหวัด คือเข้าไปประสานกับผู้นำน้องครุฑของรัฐ เช่น นายอำเภอ, นายกเทศบาล, นายก อบต., กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้รับทราบนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ก่อนจะลงพื้นที่ไปสร้างการรับรู้และทำความเข้าใจกับชาวบ้านทุกคนให้ร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าว” Krindkod (2020)

2. สาร

การสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนัก สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ ให้กับประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าและหมอกควัน ด้วยสื่อต่างๆ ผ่านการนำเสนอในสื่อช่องทางต่างๆ

“การทำงานที่เกิดขึ้น จะปฏิบัติให้สร้างความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ เกี่ยวกับโทษภัยของไฟป่าและหมอกควัน” Suwanumpa (2020)

“การสร้างความเข้าใจเพราะก่อนที่จะสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านได้นั้น จะต้องสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับโทษภัยของไฟป่าและหมอกควัน และสร้างการรับรู้” Krindkod (2020)

“สำหรับเนื้อหาที่ได้รับ มีความต่อเนื่อง เช่นคำผุนควีน มีความต่อเนื่องมีการประมวลและคิดว่าส่งหลายช่องทาง อีกทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ได้ต่อ ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่คนจะรับทราบข้อมูล และสร้างความตระหนักและรูปแบบง่าย หมายถึงเวลาดูมัน ประมวลออกมาที่ทำให้ง่าย คิดว่ามันช่วยง่าย” Kunakornsawan (2020)

3. สื่อ

1. การสื่อสารผ่านบุคคล/ผู้นำความคิดเห็นในพื้นที่ (Personal Media) เป็นสื่อที่มีความสำคัญที่สุดของพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารซึ่งเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน สามารถตอบโต้ได้ทันที การเผยแพร่ข่าวสารเป็นไปในลักษณะที่ยืดหยุ่นปรับให้เข้ากับผู้รับสารเป็นรายๆ ไปทำให้ได้รับทราบความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารได้ทันที เครื่องมือของการสื่อสารผ่านบุคคลมีทั้งที่เป็นคำพูด กริยาท่าทาง

“ในส่วนของสื่อสารตอนนี้ ยังคงใช้ภาครัฐกระจายข่าวของผู้นำหมู่บ้านโดยเฉพาะเสียงตามสาย เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ ส่วนใหญ่รับฟังข่าวสารจากทางราชการ โดยเสียงตามสายของผู้นำชุมชนของผู้นำหมู่บ้าน” Suwanumpa (2020)

“การเรียกชุมนุมของผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชน ในเขตชนบท เป็นส่วนกระจายข่าว ผู้นำชุมชนว่าอย่างไร ลูกบ้านก็จะตามในแบบนั้น” Aondaom (2020)

“การสื่อสารผ่านบุคคล ซึ่งการที่จะพูดโดยตรงกับที่มีประสิทธิภาพได้ดีที่สุด เราได้มีการแนะนำยกตัวอย่าง สอบถามและมีการโต้ตอบได้ดีกว่า” Punchakripsadapa (2020)

2. การสื่อสารผ่านหอกระจายข่าว มีความสำคัญรองลงมาจากสื่อบุคคล หอกระจายข่าวถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ ข่าวสาร เนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจง และมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ ข้อมูล ข่าวสารการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าหมอกควันและบริการสาธารณสุขอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ละครเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมและชุมชน

“การประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าวนั้นทำให้ส่งสารไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆได้อย่างทั่วถึง” Praserdsri (2020)

3. การสื่อสารผ่านวิทยุชุมชน เป็นเทคโนโลยีที่เปิดช่องทางการสื่อสาร เพื่อชีวิตของคนในชุมชนและ มาจากการจัดทำนำเสนอ โดยคนในชุมชน ซึ่งเป็นเพียงสถานีวิทยุขนาดเล็กๆ ที่มีเครื่องส่งกระจายเสียง ขนาด 20-30 วัตต์ รัศมีการกระจายเสียง 10-15 กิโลเมตร ดังนั้น วิทยุชุมชนจึงเป็นเรื่องของชุมชนคิด ชุมชนทำชุมชน นำเสนอ

“รองลงมาก็คือหาของสถานีวิทยุ ชาวบ้านในชนบทก็จะฟังวิทยุขณะอยู่บ้าน ขณะทำงาน หากมีการ ประชาสัมพันธ์” Jaimipak (2020)

4. การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล เป็นสื่อที่มีการนำเอาข้อความ ภาพกราฟฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียงหรือวีดิทัศน์ มาเรียบเรียงผสมผสานเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นสื่อที่มีความหลากหลาย

“ที่ได้รับข้อมูลคือผ่านสื่อดิจิทัลช่องทาง LINE ซึ่งเป็นช่องทางที่ง่าย สะดวก และมีความต่อเนื่องอีกยังสามารถแชร์ข้อมูลส่งต่อได้” Kunakornsawan (2020)

5. การสื่อสารผ่านสื่อเฉพาะกิจ สื่อที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ เพื่อเผยแพร่ ข่าวสารข้อมูล ในที่นี้ คือ เครื่องบินกระจายเสียง Peacemaker (AU-23) จากกองทัพอากาศ จำนวน 2 ลำ เพื่อทำการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เสี่ยงของแต่ละจังหวัด และจัดทำสปอตสื่อประชาสัมพันธ์กระจายเสียง เป็น ภาษาไทย และ ภาษาชนเผ่า รวม 8 ภาษา

“สำหรับในพื้นที่ที่มีปัญหา การสื่อสารผ่านเครื่องบินกระจายเสียง มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการตระหนัก การสร้างการรับรู้” Geeramaneemai (2020)

6. การสื่อสารช่องทางอื่นๆ “หน่วยงานภาคเอกชน สภาลมหายใจ ช่องทางนี้มีบทบาทต่อประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายในส่วนที่ชนบท ยังมีกิจกรรมต่างๆที่ทำร่วมกับรัฐบาลละภาคประชาชนด้วยกัน” Viriya (2020)

4. ผู้รับสาร

กลุ่มที่ 2 กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

“มีส่วนร่วมกันดี ในระดับกับทางจังหวัดและกองทัพภาคที่ 3 จะมีปัญหาก็คือตัวผู้ปฏิบัติ อยู่ในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ อุทยานป่าไม้ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ข้อมูลการเตรียมการหรือแผนปฏิบัติ ไม่สอดคล้องกับในระดับจังหวัดและกองทัพ เหมือนรับทราบข้อมูลและตามที่หลัง ไม่ได้มีการวางแผนร่วมกันไว้ก่อนล่วงหน้า” Geeramaneemai (2020) **กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการ**

“ในบทบาทของนักวิชาการมีอยู่แล้ว ในส่วนตัวผมทำเรื่องหน้าฉากเรื่องชุมชน และเรื่องความตระหนักต่อสุขภาพ ดังนั้นผมก็เป็นวิทยากรให้ทั้งโรงพยาบาลส่วนตำบล ถือได้ว่ามีบทบาทในเรื่องของการตระหนักเรื่องสุขภาพอีกในช่วงที่เกิดควัน” Viriya (2020)

กลุ่มที่ 4 กลุ่มภาคประชาชน

“หลักการมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันผมก็ได้มีโอกาสได้ไปเข้าประชุมระดับ ในส่วนราชการของทั้งจังหวัดอำเภอและตำบลเพื่อปรับมาถ่ายทอดให้กับชาวบ้านในการแก้ไข ปัญหาไฟป่าหมอกควันในพื้นที่รับผิดชอบ” Panchakripsadapa (2020)

2. รูปแบบของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่

1. การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

1. การเข้าถึงสื่อ ในการเลือกรับข่าวสารผ่านสื่อในทุกรูปแบบ

“ในพื้นที่เขตชนบทเป็นการเคาะประตูบ้านเข้าไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านรวมถึงการสัมภาษณ์สอบถาม ความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควันเพื่อประโยชน์ของชุมชนอย่างยั่งยืน” Krindkod (2020)

2. การมีส่วนร่วม ในการสื่อสารทุกระดับและทุกขั้นตอน

“ทางจังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่เขตเมืองที่ประสบปัญหาหมอกควันพิษจากฝุ่นควันรถยนต์ มีการประชุมหารือ การจัดกิจกรรมรณรงค์แก้ไขปัญหหมอกควันและไฟป่าในเขตเมือง โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาค ประชาสังคม เข้าร่วมการประชุม ทั้งมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ลดการใช้รถยนต์ “ทางเดียวกันไปด้วยกัน” ทั้งนี้เพื่อ เป็นการสร้างความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักรู้และลดสาเหตุฝุ่นควันในเขตเมือง นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการ ล้างถนน โดยจะมีรถบรรทุกน้ำจากหน่วยงานราชการต่างๆ มาร่วมสมทบในการล้างถนนรอบเขตเมือง เพื่อเป็น การลดฝุ่นควันในเขตเมืองด้วย” Krindkod (2020)

“ในการแก้ไขระดับพื้นที่อำเภอของแต่ละหมู่บ้านเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือ การสลับวันเผา สลับของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ฝุ่นควันไม่เยอะ ควรเฉลี่ยให้แบ่งกันเผา และอีกอย่างหนึ่งก็คือทำแนวกันไฟของแต่ละ บ้าน และยังคงมีตัวแทนชุมชนแต่ละชุมชนให้มีการเฝ้าระวัง หากพบว่าไฟก็จะจัดทีมเข้าไประงับทันที มีการ ตั้งเวรยามในช่วงที่เกิดการเผา” Aondaom (2020)

3. การจัดการด้วยตนเอง โดยมีอำนาจในการตัดสินใจ

“ส่วนใหญ่ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว เพราะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง ฉะนั้นไม่ค่อยมี ส่วนร่วมในการสื่อสารหรือการแก้ไขปัญหาก็เท่าไร ส่วนใหญ่คนที่สื่อสาร อาจจะเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำ หมู่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านที่จะสื่อสารกับหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ” Jaimipak (2020)

จากการศึกษาประชาชนได้มีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดทั้ง 3 ประการ ประชาชนสามารถ เข้าถึงสื่อได้ในทุกรูปแบบที่ประชาชนสัมพันธ์ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสื่อสารทุกระดับและทุกขั้นตอน พร้อมทั้ง ประชาชนสามารถจัดการตนเอง โดยมีอำนาจที่จะตัดสินใจอีกด้วย

2. ระดับการมีส่วนร่วม

1. ในฐานะเป็นผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร

“การสื่อสารสองทาง คือไม่ใช่ว่าส่งมาอย่างเดียว ยังเป็นในฐานะผู้รับสารและผู้ใช้สารในทางเดียวกัน และ ยังสามารถขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ ก็จะได้ข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการส่งต่อข้อมูลอีกด้วย” Kunakornsawan (2020)

2. ในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมแสดง

“เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควันของจังหวัด โดยได้สร้างเครือข่าย โตรนของภาคประชาชนในเรื่องของการเฝ้าระวังและป้องกัน พร้อมทั้งการรายงานปัญหาที่เกิด” Geeramaneemai (2020)

3. ในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย

“ทั้งนี้ นโยบายและการวางแผน ก็ปฏิบัติตามคำสั่งการของรัฐบาลและกรมควบคุมมลพิษ ที่ออกระเบียบคำสั่งมา ให้ปฏิบัติเหมือนกันทั้งภาคเหนือ แต่ก็จะมาปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเอง จากนั้นก็จะจัดการประชุมในระดับจังหวัดที่เชิญระดับนายอำเภอ มาเข้ารับฟังนโยบายการทำงาน” Krindkod (2020)

“ในฐานะของผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย คณะทำงานการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันภาคเหนือ มหาวิทยาลัยใหม่ อีกทั้งยังคงในฐานะผู้ส่ง ผู้ผลิต และผู้ร่วมแสดง เพราะเมื่อไปเป็นบทบาทของนักวิชาการก็จะทำการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องของการใช้หน้ากากที่ถูกต้อง และเรื่องความตระหนักต่อสุขภาพ ” Viriya (2020)

จากการศึกษาในแต่ละระดับการมีส่วนร่วม ในฐานะเป็นผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร เป็นทั้งกลุ่มประชาชน, กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มนักวิชาการ ในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมแสดง คือ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มนักวิชาการ ส่วนในฐานะของผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย เป็นกลุ่มศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับภาคและระดับจังหวัด หรือกลุ่มภาพประชาชนที่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้นำ

สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

จากผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพปัจจุบันการสื่อสารเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ส่งสาร คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับภาคและระดับจังหวัด โดยมีนโยบายและการวางแผนการดำเนินงาน เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ระดับจังหวัดและระดับภาค คือ กองบัญชาการควบคุมสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันภาคเหนือ กองทัพภาคที่ 3 ส่วนหน้า จัดตั้งเพื่อบูรณาการแผนงานของ 9 จังหวัด และ เชื่อมประสานกับหน่วยงานส่วนกลาง โดยใช้การประชุมทางไกลผ่านจอภาพ VTC ทุกสัปดาห์ เป็นการขับเคลื่อนส่วนกลางและจังหวัด

สาร คือ การสื่อสารเพื่อการสร้างความตระหนัก สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ ให้กับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าและหมอกควัน ด้วยสื่อต่างๆ ผ่านการนำเสนอในสื่อช่องทางต่างๆ ที่ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน คือ แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน โดยแบ่งตามมาตรการ “4 พื้นที่ 5 มาตรการบริหารจัดการ” โดย Department of Disaster Prevention and Mitigation (2019)

สื่อ 1. การสื่อสารเป็นทางการ เป็นการสื่อสารซึ่งส่งผ่านจากลำดับชั้นบังคับบัญชาในระดับสูงลงไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาในระดับต่ำกว่าภายในองค์กรซึ่งรวมถึงนโยบายในการบริหารจัดการสั่งงานและบันทึกข้อความที่เป็นทางการ โดยปฏิบัติตามคำสั่งการของรัฐบาลและกรมควบคุมมลพิษ ที่ออกระเบียบคำสั่งมา ให้ปฏิบัติเหมือนกันทั้งภาคเหนือ แต่ก็จะมาปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเอง จากนั้นก็จะจัดการประชุมในระดับจังหวัดที่เชิญระดับนายอำเภอ มาเข้ารับฟังนโยบายการทำงาน 2. การสื่อสารไม่เป็นทางการ เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์กรตามกลุ่มสังคม หรือความชอบพอโดยตรง อาศัยความสนิทสนม คั่นเคย การแนะนำจากเพื่อนฝูง การรู้จักเป็นการส่วนตัว 3. ช่องทางการสื่อสาร การสื่อสารในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันใน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จะแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะด้วยกัน ในรูปแบบการสื่อสาร คือ สื่อบุคคล หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน สื่อดิจิทัล และ สื่อเฉพาะกิจ ซึ่งเป็นสื่อที่ประชาชนในทั่วไปใช้กันในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างความตระหนักการรับรู้ เพื่อสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนา การแก้ไขปัญหา โดยการเลือกใช้สื่อ (ช่องทางการสื่อสาร) เพื่อสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในกลุ่มต่างๆ การสื่อสารผ่านสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพได้ผลดีที่สุด รองลงมาคือ การสื่อสารผ่านหอกระจายข่าว และการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักภูมิทัศน์พื้นฐานของแรงงานเด็กข้ามชาติในชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร ของ กุลฤดี นุ่มทอง (2558) ที่พบว่า รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมมีทิศทางสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) มีการไหลของข้อมูลข่าวสารแบบบนลงล่าง (Top-down Communication) ที่เป็นการ

สื่อสารแบบแนวตั้ง (Vertical Communication) โดยที่ผ่านมาที่เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน จะมีบทบาทเป็นผู้ส่งสาร (Sender) โดยเลือกกลยุทธ์การสื่อสาร ได้แก่ การจัดประชุม การจัดอบรม สิทธิของแรงงานเด็กข้ามชาติ การสร้างสื่อชุมชน และการมอบสื่อ เป็นต้น

2. รูปแบบของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าถึงสื่อ ในการเลือกรับข่าวสารผ่านสื่อในทุกรูปแบบดังช่องทาง การสื่อสารข้างต้นที่กล่าวมา ประชาชนในพื้นที่เขตชนบทเป็นการเคาะประตูบ้านเข้าไปพบปะ สนทนา ถึงหน้าบ้าน รวมถึง การสัมภาษณ์สอบถามความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันเพื่อประโยชน์ของชุมชนอย่างยั่งยืน การประชุมหารือ การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้า โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคประชาสังคม ทำงานบูรณาการร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักรู้และลดสาเหตุฝุ่นควันที่เกิดขึ้น อีกทั้งทีมประชาัฐโดยบูรณาการทุกภาคส่วนทั้งจาก ภาคราชการ หน่วยทหาร ภาคประชาชน ภาคเอกชน อาสาสมัคร มูลนิธิ ให้มีส่วนร่วม การสื่อสารทุกระดับ ทุกชั้นตอน การสนับสนุนและกำหนดแนวทางมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน การจัดการตนเอง โดยประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและสามารถอยู่ในกระบวนการการผลิตรายการ การบริหารจัดการ และการวางแผนระบบการสื่อสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

ระดับการมีส่วนร่วม

1. ในฐานะเป็นผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร โดยกลุ่มนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นผู้รับสารจากทางคณะกรรมการทำงาน ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นผู้ส่งสารในการส่งข้อมูลและซักถามเสนอความคิดเห็นได้ด้วย และกลุ่มภาคประชาชน สามารถเข้าถึงสื่อในฐานะได้โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังสามารถแสดงความคิดเห็นโดยตรง ส่วนมากจะสามารถสนทนากับผู้ส่งสารได้โดยตรง ในโอกาสที่มีการประชุม รับฟังนโยบาย ความคิดเห็น จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้รับสารจะรับฟังเฉพาะเรื่องที่เป็นประโยชน์กับตนเอง แต่ทั้งนี้หากมีการสื่อสารผ่านหลายช่องทาง ข้อมูลการส่งสารที่คล้ายคลึงกัน ผู้รับสารก็ต้องรับสารในช่องทางใดช่องทางหนึ่ง

2. ในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมแสดง ในกลุ่มนักวิชาการ โดย การสร้างโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้และสร้างทักษะใหม่ๆ เช่น การอบรมและให้ความรู้เชิงปฏิบัติเรื่องการผลิตสื่อให้กับชุมชน

3. ในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบายคณะทำงานในกลุ่มที่ 1 กลุ่มศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันระดับภาคและระดับจังหวัด การปฏิบัติตามคำสั่งการของรัฐบาลและกรมควบคุมมลพิษ ที่ออกกระเปียบคำสั่งมา ให้ปฏิบัติเหมือนกันทั้งภาคเหนือ แต่ก็จะมาปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเอง จากนั้นก็จะจัดการประชุมในระดับจังหวัดที่เชิญระดับนายอำเภอ มาเข้ารับฟังนโยบายการทำงาน สำหรับการมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนกำหนดนโยบายนั้น ของประชาชนนั้น สามารถที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหรือการวางแผนได้

ทั้งหมดสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม มีแนวคิดและสาระสำคัญดังปรากฏในการประชุมขององค์การยูเนสโก ณ กรุงเบลเกรด ประเทศยูโกสลาเวีย ปี ค.ศ.1977 ได้กำหนดสาระและแนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ (Seraes, et al. 1996 อ้างอิงใน อัจฉรา ศรีพันธ์, 2554, หน้า 42-43) โดยการทำงานตามแนวทางบูรณาการที่ทีมงานประชาัฐ ครอบคลุมการทำงาน ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันระดับภาคและระดับจังหวัด, กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, กลุ่มนักวิชาการ และ กลุ่มภาคประชาชน ในการส่งเสริมและการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสื่อสารเพื่อแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม (Bibliography)

- 3rd army area Situation Control wildfire and smog in north of Thailand Headquarters. (15 November 2019). **Summary of important performance in solve wildfire and smog problems in north of Thailand since October to 15 November 2019.**
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (10 November 2019). **Protect and solve wildfire and smog problems 2019 – 2020.**
- Pantasa, K. (Narrator). (18 November 2019). **Summary of important performance in solve wildfire and smog problems in north of Thailand since October to 15 November 2019.** Phitsanulok: 3rd army area.
- Panupong, P. (2008). **The Participative communications. A case study of khao SamoKhon Community Self Sufficiency Economy Learning Center.** Master thesis M.Ed., Dhurakipundir University, Bangkok,
- Pingpankong, N. (2013). **Model Development of Health Hazards Prevention From Hazard Using Community Based : A Case Study of Shan Tribes, Mhok Jampae Community, Mae Hong Son Province.** Thesis Ph.D. Naresuan University, Phitsanulok.
- Pollution Control Department. (2010). **A summary report of the smog situation and the monitoring of health impacts from the haze problem in 8 provinces of the upper North Thailand 2011.** Bangkok: Pollution Control Department.
- Rodjan, W. (2020). **Communication pattern for promoting green office of Kamphaeng phet Rajabhat University.** Independent M.A. Naresuan University, Phitsanulok.
- Royal Thai Government Gazette. (2018). **National Strategy (2018 – 2037).** Royal Thai Government Gazette. 135, 8.
- Rush, M., & Althoff, P. (1971). **An Introduction to Political Sociology.** London: Thomas Nelson and Sons.
- Seetee, P. (2016). **Communication model for sustainable development of creative tourism Khao Kho District, Phetchabun Province.** Independent M.A. Naresuan University, Phitsanulok.
- Servaes, J., Jacobson, T. A., and White, S. A. (1996). **Participatory communication for social change.** California : Sage.
- Tiptanatoranin, A. (2015). **The Solving Guidelines of Smog Problem for Chiang Mai Province.** Journal of Public Administration and Politics. 4(1). P.73-105
- Textbook Project Faculty of Communication Arts Chulalongkorn University. (2011). **Communication Arts Knowledge Set. 1st.**